

"بسمه تعالی"

فیش خطبه های عید سعید فطر

مقدمه:

ماه رمضان دوره ای یک ماهه است که طی آن انسان باید زنگار گناهان یک ساله را بشوید و در پایان آن بازگشت به فطرت اصلی خود را جشن بگیرد.

شیاطین جن و انس یک سال تلاش می کنند تا انسان را از فطرت خود دور نموده و او را به سمت تمایلات غریزی بکشانند و انسان ها غالبا کم یا زیاد در این مسیر گام برداشته و دچار انحراف می گردند؛ در این مدت، هدایت های الهی و نفس لوامه دائما در تلاش هستند تا انسان را به مسیر بازگردانند؛ خداوند متعال با قرار دادن ماه رمضان فرصتی دیگر به بندگانش عطا می فرماید تا ضمن پرهیز از پرخوری و پرداختن به شهوات، به عبادت و تهذیب نفس روی آورند و در پایان این ماه، عید فطر را قرار داده است تا بازگشت به فطرت و دور شدن از غرایز را که از اهداف اصلی خلقت انسان است جشن بگیرند.

بنابراین عید فطر روز محاسبه است تا مومنین، فرصت یک ماهه را بررسی کنند که تا چه اندازه موفق بوده اند، آیا در این یک ماه توانسته اند از گناهان فاصله بگیرند و ارتباط خود با خدایشان را اصلاح نمایند یا این که حاصل این یک ماه، فقط گرسنگی و تشنگی بوده است و حسرت انجام گناهان؟ از این رو امام علی علیه السلام می فرماید: «إِنَّمَا هُوَ عِيدٌ لِمَنْ قَبَلَ اللَّهَ صِيَامَهُ وَ شَكَرَ قِيَامَهُ وَ كُلَّ يَوْمٍ لَأَ يُعْصَى اللَّهَ فِيهِ فَهُوَ عِيدٌ؛ این عید مخصوص کسی است که خداوند روزه اش را پذیرفته و نمازش را پسندیده باشد و هر آن روزی که در آن معصیت الهی صورت نگیرد آن روز عید است».

خوشحالی هر فرد در عید فطر به اندازه موفقیتش در طول ماه رمضان است، قطعا این ماه برای هر کسی که حتی به اندازه باطل نشدن روزه اش تلاش کرده است هم دارای برکت می باشد چه آن که ماه مهمانی خداوند است و هر کسی که در مهمانی حاضر شود بی بهره نخواهد رفت و با اندک معرفتی، به فضل الهی کوله باری از ثواب خواهد داشت؛ اما آنان که از فرصت استفاده کرده و در این یک ماه توانسته باشند بهره وافر ببرند و لیالی قدر را درک کنند، توبه کرده و دل از گناهان بشویند قطعا به مقامات بالایی خواهند رسید.

مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) در خطبه عید فطر روایتی را به این نحو بیان فرمودند: سُوید بن غَفَله می گوید روز عید فطر در خانه ای امیرالمؤمنین بر او وارد شدم. « فَأِدَا عِنْدَهُ فَأَثُورٌ [أَي خَوان]؛ در مقابل او سفره ای

گسترده شده بود و حضرت مشغول غذا خوردن بودند. «وَ صَخْفَةً فِيهَا خَطِيفَةٌ وَ مِلْبَنَةٌ»؛ غذای بسیار متواضعانه‌ای در مقابل حضرت گذاشته شده بود. «خَطِيفَةٌ» غذایی است که در حداقل امکان برای کسی تهیه می‌شود؛ مثلاً مقداری شیر و مقداری آرد مخلوط می‌کردند؛ غذای کاملاً فقیرانه. «فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ عِيدٍ وَ خَطِيفَةٌ؟؟»؛ عرض کردم یا امیرالمؤمنین! شما روز عید چنین غذای کم‌اهمیت و کم‌ارزشی می‌خورید؟ معمول این است که در روزهای عید، مردم بهترین غذاهای خود را می‌خورند؛ شما به این غذا اکتفا کردید؟ «فَقَالَ إِنَّمَا هَذَا عِيدٌ مَنْ غُفِرَ لَهُ»؛ فرمود امروز، روز عید است؛ اما برای کسانی که مورد مغفرت الهی قرار گرفته باشند^۲. یعنی عید بودن امروز به خوردن غذاهای رنگین و دل‌خوش کردن به شادی‌های کودکانه نیست؛ این عید واقعی است برای کسانی که بتوانند و توانسته باشند مغفرت الهی را برای خودشان تحصیل کنند^۳.

شیخ صدوق(ره) خطبه ای از حضرت امیر علیه السلام در عید فطر نقل کرده‌اند که در آن حضرت به حضور مردم در نماز عید فطر تشویق فرموده و پاداش روزه داران را بیان می‌کنند: أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ يَوْمَكُمْ هَذَا يَوْمٌ يَتَابُ بِهِ الْمُحْسِنُونَ وَ يَخْسَرُ فِيهِ الْمُسِيئُونَ وَ هُوَ أَشْبَهُ يَوْمٍ بِيَوْمِ قِيَامَتِكُمْ فَادْكُرُوا بِخُرُوجِكُمْ مِنْ مَنَازِلِكُمْ إِلَى مَصَلَّاتِكُمْ خُرُوجِكُمْ مِنَ الْأَجْذَاثِ إِلَى رَبِّكُمْ وَ ادْكُرُوا بِوُقُوفِكُمْ فِي مَصَلَّاتِكُمْ وَ قُوفِكُمْ بَيْنَ يَدَيِ رَبِّكُمْ وَ ادْكُرُوا بِرُجُوعِكُمْ إِلَى مَنَازِلِكُمْ رُجُوعِكُمْ إِلَى مَنَازِلِكُمْ فِي الْجَنَّةِ أَوْ النَّارِ؛ ای مردم! این روز، روزی است که نیکوکاران در آن پاداش می‌گیرند و زیانکاران و تبهکاران در آن مایوس و ناامید می‌گردند و این شباهتی زیاد به روز قیامتتان دارد، پس با خارج شدن از منازل و رهسپار جایگاه نماز عید شدن به یاد آورید خروجتان از قبرها و رفتنتان را به سوی پروردگار، و با ایستادن در جایگاه نماز، به یاد آورید ایستادن در برابر پروردگارتان را و با بازگشت به سوی منازل خود، متذکر شوید بازگشتتان را به سوی منازلتان در بهشت برین یا دوزخ.

يَا عِبَادَ اللَّهِ! إِنَّ أَدْنَى مَا لِلصَّائِمِينَ وَ الصَّائِمَاتِ أَنْ يُنَادِيَهُمْ مَلَكٌ فِي آخِرِ يَوْمٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ أَبْشِرُوا عِبَادَ اللَّهِ فَقَدْ غُفِرَ لَكُمْ مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِكُمْ فَانظُرُوا كَيْفَ تَكُونُونَ فِيمَا تَسْتَأْنِفُونَ؛ ای بندگان خدا، کمترین چیزی که به زنان و مردان روزه دار داده می‌شود این است که فرشته‌ای در آخرین روز ماه رمضان به آنان ندا می‌دهد و می‌گوید: هان! بشارتتان باد، ای بندگان خدا که گناهان گذشته تان آمرزیده شد، پس به فکر آینده خویش باشید که چگونه بقیه ایام را بگذرانید^۴.

خطبه روز عید فطر

خطبه روز عید فطر را امام جماعت، پس از بجا آوردن نماز عید می‌خواند که شیخ صدوق از حضرت امیرمؤمنان(علیه‌السلام) در کتاب «من لا يحضره الفقيه» خطبه معروفی را نقل کرده^۵ است که محورهای آن را متذکر می‌شویم:

محورهای خطبه اول^۶

الف - اقرار به توحید:

امام خطبه خود را با حمد و ثنای الهی آغاز نموده و در ابتدا به توحید می پردازد که اصل اول دین ما است و سایر اصول بر آن استوار می گردند، حضرت توحید را با تمام اقسامش مورد توجه قرار داده در مورد توحید ذاتی می فرماید: «وَنَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ؛ و شهادت می دهیم که معبودی جز خدای یگانه ای که شریک ندارد، نیست» و همین طور به توحید در خالقیت «خَلَقَ السَّمَوَاتِ»، توحید در مالکیت «لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ»، توحید در استعانت و کمک خواستن «هُوَ أَهْلُهُ وَ نَسْتَعِينُهُ»، و بارها به توحید ذاتی اشاره می کنند.

ب - ستایش و حمد خدا:

علی علیه السلام در این خطبه به روزه داران و کسانی که جشن عید برپا کرده اند تعلیم می دهد که ستایش و حمد الهی را فراموش نکنند؛ اگر موفق به خودسازی و روزه داری شدند، و اگر عبادت و شب زنده داری نمودند، باید ستایشگر توفیق الهی و عنایت او باشند؛ آن حضرت، ستایش الهی را در ابعاد مختلف مطرح نموده است:

۱- ستایش در برابر خلقت آسمانها و زمین و به وجود آوردن شب و روز، و تاریکیها و روشنی که منبع نعمتهای بی شماری برای بشریت است: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَ جَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ؛ ستایش مخصوص خدائی است که آسمانها و زمین را آفرید و تاریکیها و نور را قرار داد».

۲- ستایش به خاطر مالکیت هستی «وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ؛ ستایش مخصوص خدائی است که آنچه در آسمانها و زمین است، از اوست».

۳- ستایش به خاطر علم بی منتهای الهی: «وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَ هُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَ مَا يَعْرُجُ فِيهَا؛ و برای اوست حمد در آخرت و اوست حکیم بسیار دانا؛ می داند آنچه را در زمین فرو می رود، و آنچه را که از آن خارج می شود و آنچه از آسمان نازل می شود و یا به آسمان عروج می کند».

مطرح کردن علم فراگیر الهی می تواند در تربیت و سازندگی انسان نقش مهمی داشته باشد. اگر کسی بداند که خداوند از تفکر و اندیشه او و از پنهان ترین مکانها آگاهی دارد، نسبت به رفتار و اعمال خویش بیشتر مواظبت می کند، و بر کنترل خویش می افزاید.

به خاطر همین برد تربیتی و سازندگی است که حضرت در بخش دیگر خطبه مجدداً این مسئله را گوشزد نموده و می فرماید: «يَعْلَمُ مَا تُخْفِي النُّفُوسُ وَ مَا تَجِنُّ الْبِحَارُ وَ مَا تَوَارَى مِنْهُ ظُلْمَةٌ وَ لَا تَغِيبُ عَنْهُ غَائِبَةٌ؛ خدا می داند

آنچه نفسها [او دلها] مخفی نموده است و آنچه زیر دریاهاست و آنچه را تاریکی از او مستور نموده است. و هیچ پنهانی از او پوشیده و پنهان نیست».

۴- ستایش بخاطر نگهداری آسمانها و زمین: «وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ؛ و ستایش برای خدائی است که آسمان را از سقوط بر زمین [با جاذبه] نگهداشته است مگر اجازه الهی بر سقوط [باشد].»

۵- ستایش به این جهت که در درگاه الهی ناامیدی و یأس وجود ندارد: «وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا مَقْنُوطَ مِنْ رَحْمَتِهِ وَ لَا مَخْلُوفٌ مِنْ نِعْمَتِهِ وَ لَا مُؤَيَسٌّ مِنْ رَوْحِهِ؛ و ستایش برای خدائی است که ناامیدی از رحمت او وجود ندارد، و نه تهیدستی از نعمت او و نه مأیوسی از روح و رحمت او.»

باز بودن در رحمت الهی و اینکه کسی حق ندارد از این درگاه نا امید شود، خود در بالندگی و نشاط پایدار انسان سخت مؤثر است. و در عید و روز شادی باید امیدواری به رحمت خدا و نعمتهای او تقویت شود، تا خوشحالیها دائمی و پایدار گردد. و در یک کلام حمد و ستایش جامع الهی را این گونه بیان می دارد:

«وَ نَحْمَدُهُ كَمَا حَمِدَ نَفْسَهُ وَ كَمَا أَهْلُهُ؛ و خدا را ستایش می نمائیم آنچنان که خودش را ستایش نموده است و چنان که او سزاوار آن است.»

ج- شهادت بر رسالت:

امیرمؤمنان در فراز دیگری از خطبه خود، ضمن شهادت بر رسالت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، به خدمات فراوان و تلاش پیگیر آن حضرت اشاره کرده و فرمود: «وَ نَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ نَبِيُّهُ وَ رَسُولُهُ إِلَى خَلْقِهِ وَ أَمِينُهُ عَلَى وَحْيِهِ وَ أَنَّهُ قَدْ بَلَغَ رِسَالَاتِ رَبِّهِ وَ جَاهَدَ فِي اللَّهِ الْحَائِدِينَ عَنْهُ الْعَادِلِينَ بِهِ؛ شهادت می دهیم که براستی محمد بنده و نبی و فرستاده خداست به سوی خلقش و امین وحی اوست. و براستی رسالت پروردگارش را رساند و در راه خدا با رویگردانان و کناره گیران از او جهاد نمود.»

د- توصیه به تقوا:

فلسفه و حکمت وجوب روزه این است که روزه داران به تقوا برسند «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كَتَبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كَتَبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ^۷»؛ «ای کسانی که ایمان آورده اید، روزه بر شما نوشته شد (واجب شد) همان گونه که بر مردمان قبل از شما نوشته شده بود؛ شاید پرهیزگار شوید.»

تقوا مهمترین عامل در پاکیزگی درون انسان و رشد و شکوفایی ریشه های معنوی است، به این جهت در روز عید هم برای استمرار نشاط درونی، داشتن تقوا مورد تأکید قرار می گیرد.

«أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ الَّتِي لَا تَبْرَحُ مِنْهُ نِعْمَةٌ...؛ شما را به تقوای خدایی که نعمتش به آخر نرسد، توصیه می‌کنم» خداوند نیز در قرآن کریم بارها مردم را به تقوا توصیه نموده است. «الَّذِي رَعِبَ فِي التَّقْوَى وَ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا وَ حَذَرَ الْمَعَاصِي؛ خدائی که به تقوا تشویق نموده، به زهد در دنیا سفارش نموده، و از گناهان برحذر داشته است».

مهم ترین نقش تقوا نگهداری از گناهان است؛ چنان که حضرت بعد از نام بردن برخی گناهان می‌فرماید: «عَصَمْنَا اللَّهُ وَإِيَّاكُمْ بِالتَّقْوَى؛ خداوند ما و شما را به [وسیله] تقوا حفظ نماید».

ه- وصف دنیا:

یقیناً برای پاکیزگی درون و تقویت ریشه های معنوی و استمرار نشاط واقعی، شناخت دنیا و نحوه برخورد انسان با آن لازم است. لذا علی علیه السلام می‌فرماید: «وَالدُّنْيَا دَارٌ كَتَبَ اللَّهُ لَهَا الْفَنَاءَ وَ لِأَهْلِهَا مِنَهَا الْجَلَاءَ فَأَكْثَرُهُمْ يَنْوِي بَقَائُهَا؛ دنیا خانه ایست که خدا برای آن فنا را مقرر کرده است و برای ساکنان آن کوچیدن از آن را، ابا این حال [اکثرشان قصد ماندن در دنیا را دارند».

سفارشهای حضرت در برخورد با دنیا از این قرار است:

1. حالت کوچ از دنیا داشته باشید. «فَارْتَحِلُوا مِنْهَا».
2. به کم قانع باشید. «وَلَا تَطْلُبُوا مِنْهَا أَكْثَرَ مِنَ الْقَلِيلِ؛ بیشتر از اندک از آن نجوئید».
3. بیش از اندازه نخواهید. «وَلَا تَسْأَلُوا مِنْهَا فَوْقَ الْكَفَافِ؛ بیش از حد کفایت از آن درخواست نکنید».
4. مانند مرفهین بی درد رفتار نکنید. «وَلَا تَمُدَّنَّ أَعْيُنَكُمْ مِنْهَا إِلَى مَا مُتَّعَ الْمُتْرَفُونَ بِهِ؛ چشمهایتان را از دنیا به سوی آنچه که خوشگذرانها به وسیله آن بهره داده شده اند، نوزید».
5. دنیا را ساده بگیرید. «وَأَسْتَهِينُوا بِهَا؛ دنیا را سبک بشمارید».
6. دنیا را وطن قرار ندهید. «وَلَا تُوَطِّنُوها».
7. از رنج دنیا استقبال کنید. «وَأَضْرِبُوا بِأَنْفُسِكُمْ فِيهَا؛ بدنهایتان را در دنیا به سختی بیندازید».
8. از تجملات و خوشگذرانی دوری کنید. «وَأِيَّاكُمْ وَالْتَنَعَمَ؛ از خوشگذرانی و نازپروردگی دوری کنید».
9. از سرگرمی و لهویات و بیهودگی دوری کنید. «وَالْتَلَهَى وَالْفَاكِهَاتِ...».
10. قبل از مرگ توبه کنید. «أَلَا أَفَلَا تَأْتِي مِنْ خَطِيئَتِهِ قَبْلَ يَوْمِ مَنِيئِهِ؛ آیا توبه کننده ای از خطا نیست که قبل از مردنش توبه کند».
11. دنیا جای عمل و کشت است. «أَلَا عَامِلٌ لِنَفْسِهِ قَبْلَ يَوْمِ بُؤْسِهِ وَ فَقْرِهِ؛ آیا عمل کننده [خیر] برای خود قبل از روز سختی و نداریش نیست؟».

و- عید و وظایف ما:

در بخشهای پایانی خطبه، حضرت باصراحت اعلام می دارد که امروز عید است و عید به معنای تمام شدن مسئولیت و آغاز شادیهای بی ریشه و پایه نیست؛ بلکه آغاز مسئولیت و حفظ ریشه ها و پایه ها برای دوام نشاط و شادابی واقعی و ریشه دار است؛ از این رو فرمود: «أَلَا إِنَّ هَذَا الْيَوْمَ يَوْمٌ جَعَلَهُ اللَّهُ لَكُمْ عِيداً وَ جَعَلَكُمْ لَهُ أَهْلًا؛ بیدار باشید براستی امروز روزی است که خدا آن را برای شما عید قرار داده است و شما را اهل آن قرار داده است». حال که عید است چه باید کرد؟ آیا با تمام شدن ماه مبارک رمضان، سازندگی و خودسازی تمام شد و یا همچنان باید ادامه یابد؟ امیرمؤمنان بر این عقیده است که درون سازی و تقویت ریشه های معنوی لحظه ای قطع نمی شود؛ حتی در روز عید، چرا که نشاط واقعی بستگی به سلامت روحی و معنوی انسان دارد، لذا فرمود این امور را فراموش نکنید:

۱- یاد خدا

آن حضرت فرمودند: «فَاذْكُرُوا اللَّهَ يَذْكُرْكُمْ؛ پس خدا را یاد کنید [تا] خدا شما را یاد کند.» این همان است که قرآن کریم می فرماید: «فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ؛ پس مرا یاد کنید، شما را یاد می کنم»^۱.
از مرحوم علامه طباطبائی نقل شده است که از او پرسیدند: چگونه به این مقام علمی و عملی رسیدید؟ فرمود: خدا می فرماید: «مرا یاد کنید، شما را یاد می کنم».

۲- دعا و درخواست حاجت

«وَادْعُوهُ يُسْتَجِبْ لَكُمْ؛ خدا را بخوانید [و درخواست حاجت کنید] برای شما اجابت می کند».

۳- فطریه

«وَأَدُّوا فِطْرَتَكُمْ فَإِنَّهَا سُنَّةُ نَبِيِّكُمْ وَ فَرِيضَةٌ وَاجِبَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ؛ و فطریه خود را ادا کنید، زیرا آن سنت پیغمبر شما و فریضه واجب شده از طرف پروردگار شما است».

۴- اطاعت اوامر خدا

ماه رمضان ماه تمرین برای اطاعت امر خداوند است. این یک ماه تمرین باید باعث اطاعت همیشگی از امر خدای متعال گردد؛ از این رو می فرماید:

«وَ أَطِيعُوا اللَّهَ فِيمَا فَرَضَ عَلَيْكُمْ وَ أَمْرَكُمْ بِهِ؛ خدا را در آنچه بر شما واجب کرده و امر فرموده اطاعت کنید.» سپس حضرت نمونه هایی از اوامر الهی را مثال می زند، مانند برپاداشتن نماز «مِنْ إِقَامِ الصَّلَاةِ»؛ پرداخت زکات «وَ إِيْتَاءِ الزَّكَاةِ»؛ حج خانه خدا «وَ حِجِّ الْبَيْتِ»؛ [گرفتن] روزه رمضان «وَ صَوْمِ شَهْرِ رَمَضَانَ»؛ امر به معروف

نمودن و نهی نمودن از منکر «وَالْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ» و نیکی کردن به زنان و کنیزان و بردگان خود «وَالْإِحْسَانِ إِلَى نِسَائِكُمْ وَ...».

۵- پذیرش نواهی خدا

اطاعت، دو بُعدی و دوشاخه ای است؛ هم باید دستورات و اوامر الهی اطاعت شود و هم نواهی او. به این معنا که از ارتکاب آنچه خدا نهی فرموده خودداری شود.

«وَأَطِيعُوا اللَّهَ فِيمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ؛ خدا را در آنچه شما را از آن نهی کرده است، اطاعت کنید».

و از میان اموری که نهی شده است، به برخی از آنها که جنبه حیاتی دارد اشاره می کند.

یک. تهمت خلاف عفت زدن [و آبروی مردم را بردن] «مِنْ قَذْفِ الْمُحْصَنَاتِ؛ از تهمت زنا زدن به انسان پاک».

دو. انجام فاحشه و تن به هرزگی دادن «وَأِثْيَانِ الْفَاحِشَةِ».

سه. شراب خواری که امّ الفساد و کلید باز شدن بسیاری از گناهان شمرده می شود «وَوَسْوَسِ الْخَمْرِ».

و اما در مسائل اقتصادی، حضرت به کم فروشی اشاره می کند که باید ترک شود. «وَوَسْوَسِ الْمِكْيَالِ وَ نَقْصِ الْمِيزَانِ؛ از اموری که نهی شده است [کم فروشی در پیمانه و نقص [و خیانت در] ترازو است».

و در مسائل قضائی و دادگاهی از شهادت ناحق نامبرده است. «وَوَسْوَسِ الزُّورِ؛ و از شهادت دروغ [بپرهیزید]».

و در مسائل جنگ و جهاد، از فرار سخن به میان آورده است. «وَوَسْوَسِ الْفِرَارِ مِنَ الزُّحْفِ؛ فرار کردن از جبهه».

راستی اگر توحید در درون جان انسان جا گرفت، و انسان باور کرد که ریز و درشت تفکرات و رفتارهای او از دید الهی و علم او مخفی نیست، و باور کرد که تمام ستایشها مخصوص خداوند است و مالک همه هستی اوست، و بر آن شد که تقوا را پیشه خود سازد و نسبت به دنیا بی توجه و زاهدانه برخورد کند، و اوامر خدا را از خواندن نماز، انجام حج و روزه، و امر نمودن به معروف و نهی نمودن از منکر و... اطاعت نموده و نواهی او را عمل کرد، و دور تهمت و اعتیاد و فاحشه و کم فروشی و گران فروشی خط کشید، و در مسائل قضائی صادقانه برخورد کرد و از دروغ و نیرنگ و خلاف پرهیز کرد و از جهاد که عزت جامعه است هیچگاه عقب نشینی و فرار نکرد، برای همیشه عید خواهد داشت و دائماً شاداب و بانشاط خواهد بود. عید فطر به همین جهت به عنوان عید اعلام شده که جامعه تلاش کند با عمل به دستورات الهی همیشه سال را عید داشته باشد.

امیرالمومنین علیه السلام پس از فراغت از خطبه اول، مانند کسی که شتاب داشته باشد می نشیند، آنگاه برخاسته، خطبه دوم را می خواند.^۹

خطبه دوم عید فطر

برای خطبه دوم عید سعید فطر پرداختن به محورهای ذیل می تواند مناسب و مفید باشد:

۱- توجه دادن مردم به شعار سال «تولید؛ پشتیبانی‌ها، مانع‌زدایی‌ها»؛

۲- مساله انتخابات سال ۱۴۰۰ و توصیه های لازم؛

- توصیه به حضور حداکثری در انتخابات با محوریت میهن دوستی؛

مشارکت در تعیین سرنوشت نه فقط یک حق بلکه تکلیفی شرعی و عقلی است، همچنان که در قرآن می‌فرماید: «...خداوند نعمتی را که بر قومی ارزانی داشته تغییر نمیدهد مگر آنکه آنان آنچه را در دل دارند تغییر دهند»^{۱۱} همچنین دقت به این نکته لازم است که شرکت در انتخابات یک تکلیف جمعی است و افراد در برابر سرنوشت جامعه وظیفه دارند و مثال آن اعتراض حضرت موسی به استاد خود است در ماجرای سوراخ کردن کشتی که در قرآن به زیبایی توصیف شده است^{۱۱}.

مقام معظم رهبری در لزوم حضور حداکثری مردم می‌فرمایند: «همچون گذشته اصرار داریم که همه، حتی کسانی که نظام را و رهبری را قبول ندارند پای صندوقها بیایند چرا که انتخابات متعلق به ملت، ایران و نظام جمهوری اسلامی است»^{۱۲}

- توجه به شاخصه های مورد نظر مقام معظم رهبری در انتخاب اصلح^{۱۳}؛

شاخصه های مطلوب: دارای مدیریت و کفایت؛ با ایمان؛ عدالتخواه و ضد فساد؛ دارای عملکرد انقلابی و جهادی؛ معتقد به توانمندیهای داخل؛ معتقد به جوانان؛ مردمی؛ امیدوار.

- دعوت به رای دادن بر اساس شناخت و نه بر اساس شعار؛

ملاک قرار دادن حرف ها و شعارهای کاندیدها موجب لغزش و اشتباه رای دهندگان شود از این رو توجه به عملکرد و پیشینه ایشان بسیار مهم است؛ در این مورد مقام معظم رهبری می‌فرمایند: «مردم بایستی هوشمندانه و آگاهانه انتخاب کنند و در میان نامزدهای گوناگون، کسی را که احساس می‌کنند به معیارها نزدیک است، برگزینند»^{۱۴}

- توصیه مردم به حفظ اخلاق در انتخابات و پرهیز از تهمت و تخریب؛

رعایت اخلاق در همه عرصه های فردی و اجتماعی لازم است و در مورد انتخابات نیز صدق میکند در این زمینه مقام معظم رهبری می‌فرمایند: «اگر مردم در انتخابات با نظم شرکت کنند، با اخلاق حرکت بکنند، حدود اسلامی را رعایت بکنند، قانون را همه رعایت بکنند، این مایه‌ی آبرو و عزت نظام جمهوری اسلامی است.»

- تاکید بر رای دادن با رعایت حداکثری پروتکل های بهداشتی.

حضور در عرصه انتخابات و مشارکت در آن لازم است اما باید تاکید شود که رعایت پروتکل های بهداشتی ستاد کرونا لازم الاتباع است، همچنان که مقام معظم رهبری فرمودند: «از توصیه ها و دستورالعمل های مجموعه های مسئول تخطی نکنند؛ در مورد پیشگیری، در مورد تمیز نگه داشتن دست و صورت و محیط زندگی و آلوده نکردن این ها و جلوگیری از آلوده شدن این ها، دستورهایی که مجموعه متخصص و کارشناس می دهند، این ها را باید عمل کرد»^{۱۵}

۳- مساله کرونا و جامعه مومنین؛

- لزوم پیروی از تصمیمات ستاد کرونا؛
- نحوه بهره برداری مطلوب از مساجد در این دوره؛
- چگونگی بهره مندی مومنین از معنویت با توجه به محدودیت های کرونایی؛
- طرح برخی شبهات مطرح پیرامون کرونا و دین و پاسخ به آن.

۴- طرح مباحث پیرامون رابطه میدان و دیپلماسی؛

- ارائه تحلیل از نحوه ارتباط کار میدانی با کار دیپلماسی؛
- برجسته نمودن فعالیت های انجام گرفته در حوزه میدان؛
- برشمردن دست آوردهای کار میدان و تاثیر آن در حوزه دیپلماسی؛
- نقد و رد اظهارات منفی در عملکرد حوزه میدان.

۵- ارائه تحلیل در رابطه با وضعیت کنونی محور مقاومت.

- ارائه گزارش و تحلیل از توفیقات جبهه مقاومت یمن در برابر دشمن سعودی و هم پیمانانش؛
- ارائه گزارش و تحلیل از توفیقات جبهه مقاومت در برابر اسرائیل؛
- ارائه گزارش و تحلیل از توفیقات جبهه مقاومت در عراق و ضربات آن بر نیروهای آمریکایی؛
- ارائه گزارش و تحلیل از انتقام بزرگ ایران به جهت شهادت سردار سلیمانی و اخراج آمریکا از منطقه.

- ۱- نهج البلاغه، محمد دشتی، ص ۷۳۲، حکمت ۴۲۸.
- ۲- بحار الانوار، علامه مجلسی: ج ۴۰ ص ۳۲۵.
- ۳- بیانات در خطبه‌های نماز عید سعید فطر - ۱۳۸۴/۸/۱۳.
- ۴- بحار الانوار، علامه مجلسی: ج ۸۷ ص ۳۶۲.

۵- (الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ، وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ، ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ)، لَأَنْشُرَكَ بِاللَّهِ شَيْئاً وَلَا تَتَّخِذَ مِنْ دُونِهِ وَلِيّاً، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ، (يَعْلَمُ مَا يَلْجِ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ)، كَذَلِكَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهِي الْمَصِيرُ،

«همه ستایش‌ها ویژه خداوندی است که آسمان‌ها و زمین را آفرید و تاریکی‌ها و روشنی را پدید آورد. [با این نشانه‌ها که شاهد بر یکتایی و ربوبیت اوست] باز کافران برای پروردگارشان [معبودهای باطل و بت‌های بی‌هویت را] شریک و هم‌تا قرار می‌دهند؛» ما چیزی را با خدا شریک قرار نمی‌دهیم و جز او برای خود سرپرستی بر نمی‌گیریم و ستایش خدای را که فرمانروایی آنچه در آسمان‌ها و زمین است از اوست و ستایش در آخرت ویژه اوست و او حکیم و آگاه است، «آنچه در زمین فرومی‌رود و آنچه از آن بیرون می‌آید و آنچه از آسمان فرود می‌آید و آنچه در آن بالا می‌رود [همه و همه] در احاطه دانش اوست و او بسیار مهربان و آمرزنده است»، این‌چنین است خدا، معبودی جز او نیست، بازگشت همه به سوی اوست،

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يُمَسِّكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرُؤُوفٌ رَحِيمٌ؛ اللَّهُمَّ ارْحَمْنَا بِرَحْمَتِكَ، وَاغْمُنَا بِمَغْفِرَتِكَ إِنَّكَ أَلْعَلِيُّ الْكَبِيرُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَقْنُوطْ مِنْ رَحْمَتِهِ، وَلَا مَخْلُوطٌ مِنْ نِعْمَتِهِ وَلَا مُؤَيَّسٌ مِنْ رُوحِهِ، وَلَا مُسْتَنْكَفٌ عَنْ عِبَادَتِهِ، بِكَلِمَتِهِ قَامَتِ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ، وَاسْتَقَرَّتِ الْأَرْضُ الْمَهَادُ، وَتَبَيَّنَتِ الْجِبَالُ الرَّوَاسِي، وَجَرَّتِ الرِّيَّاحُ اللَّوَّاحِجُ، وَسَارَ فِي جَوْ السَّمَاءِ السَّحَابُ، وَقَامَتِ عَلَى حُدُودِهَا الْبِحَارُ، وَهُوَ إِلَهٌ لَهَا وَقَاهِرٌ يَذِلُّ لَهُ الْمُتَعَزِّزُونَ، وَيُنْصَاعُ لَهُ الْمُتَكَبِّرُونَ، وَيَدِينُ لَهُ طَوْعاً وَكَرْهاً الْعَالَمُونَ،

ستایش خدای را که آسمان را از اینکه بر زمین فرو افتد نگاه می‌دارد جز به اجازه‌اش، خدا بر مردم رؤوف و مهربان است؛ خدایا به ما رحم کن به رحمتت و فراگیر ما را به آمرزشت، به درستی که تو برتر و بزرگی، ستایش خدای را که ناامید شده‌ای از رحمتت و تهیدستی از نعمتت و مایوسی از بخشایشش و بازداشته‌ای از بندگی‌اش وجود ندارد، آسمان‌های هفتگانه به فرمانش بر پا شد و زمین گسترده استقرار یافت و کوه‌های بلند بر پا گشت و بادهای بارور کننده روان شد و ابرها در فضای آسمان حرکت کردند و دریاها بر کرانه‌های خود ایستادند و او معبود آن‌هاست و چیره‌ای است که توانمندان در برابرش خوار می‌شوند و بزرگمنشان در برابرش ناچیز می‌گردند و جهانیان با اختیار و بی‌اختیار در پیشگاهش تسلیم می‌شوند،

نَحْمَدُهُ كَمَا حَمَدَ نَفْسَهُ وَكَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَسْتَهْدِيهِ وَنَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، يَعْلَمُ مَا تُخْفِي النَّفُوسُ، وَمَا تُجِنُّ الْبِحَارُ، وَمَا تُوَارِي مِنْهُ ظُلْمَةٌ، وَلَا تَغِيبُ عَنْهُ غَائِبَةٌ، وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ مِنْ شَجَرَةٍ وَلَا حَبَّةٌ فِي ظِلْمَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَلَا رَطْبٌ وَلَا رِيبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ؛ وَيَعْلَمُ مَا يَعْمَلُ الْعَامِلُونَ وَأَيُّ مَجْرَى يَجْرُونَ، وَ إِلَى أَيِّ مَقْلَبٍ يَنْقَلِبُونَ، وَنَسْتَهْدِي اللَّهُ بِالْهَدَى،

و او را می‌ستاییم، چنان‌که او خود را ستود و چنان‌که او شایسته آن است و از او یاری می‌خواهیم و آمرزش می‌جوییم و راهنمایی می‌طلبیم و گواهی می‌دهیم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریکی برای او نیست، می‌داند آنچه را نفوس پنهان می‌کنند و آنچه را دریاها می‌پوشانند و تاریکی چیزی را از او در پرده نبرد و غایبی از او غایب نگردد و نیفتد برگی از درخت و نه دانه‌ای در تاریکی، جز آنکه آن را می‌داند، معبودی جز او نیست و تروخشکی نیست، جز اینکه در کتابی روشن است؛ و می‌داند آنچه را عمل‌کنندگان انجام می‌دهند و از کدام گذرگاه می‌گذرند و به کدام بازگشتگاه باز می‌گردند، از خدا راهنمایی به سوی هدایت را می‌خواهیم

وَتَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَنَبِيُّهُ وَرَسُولُهُ إِلَى خَلْقِهِ، وَأَمِينُهُ عَلَى وَحْيِهِ، وَأَنَّهُ قَدْ بَلَغَ رِسَالَاتِ رَبِّهِ وَجَاهَدَ فِي اللَّهِ الْحَائِدِينَ عَنْهُ الْعَادِلِينَ بِهِ، وَعَبَدَ اللَّهَ حَتَّى آتَاهُ الْيَقِينُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، أَوْصِيَكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ الَّتِي لَا تَبْرَحُ مِنْهُ نِعْمَةٌ، وَلَا تَنْقُذُ مِنْهُ رَحْمَةٌ، وَلَا يَسْتَعْنِي الْعِبَادُ عَنْهُ، وَلَا يَجْزِي أَنْعَمَهُ الْأَعْمَالُ، الَّذِي رَغِبَ فِي التَّقْوَى، وَزَهَدَ فِي الدُّنْيَا، وَحَذَرَ الْمَعَاصِي، وَتَعَزَّزَ بِالْبَقَاءِ، وَذَلَّلَ خَلْقَهُ بِالْمَوْتِ وَالْفَنَاءِ، وَالْمَوْتُ غَايَةُ الْمَخْلُوقِينَ وَسَبِيلُ الْعَالَمِينَ، وَمَعْفُودٌ بِنَوَاصِي الْبَاقِينَ؛

و گواهی می‌دهیم که محمد بنده و پیامبر و فرستاده او به سوی آفریدگانش و امینش بر وحی اوست و اینکه او پیام‌های پروردگارش را رسانید و در مورد خدا جهاد کرد، با کسانی که از حق کناره گرفتند و برای حضرتش شریک قرار دادند و خدا را پرستید تا آنکه مرگ به سوی او آمد، درود و سلام خدا بر او و خاندان او باد، شما را به تقوای خدا سفارش می‌کنم که همواره از سوی او نعمت بوده و رحمت از سوی او پایان نمی‌پذیرد و بندگان از او بی‌نیاز نمی‌شوند و اعمال بندگان هرگز پاداش نعمت‌های او نمی‌گردد. خدایی که مردم را به پرهیزگاری تشویق نمود و به بی‌میلی نسبت به دنیا و اداشت و از گناهان برحذر کرد و با پایداری عزیز شد و آفریدگانش را با مرگ و نیستی رام ساخت و مرگ سرانجام آفریدگان و راه جهانیان و نوشته شده بر پیشانی بازماندگان است؛

لَا يُعْجِزُهُ إِبَاقُ الْهَارِبِينَ، وَعِنْدَ حُلُولِهِ يَأْسِرُ أَهْلَ الْهَوَى، يَهْدِمُ كُلَّ لَذَّةٍ، وَيُرْزِلُ كُلَّ نِعْمَةٍ، وَيَقْطَعُ كُلَّ بَهْجَةٍ، وَالدُّنْيَا دَارٌ كَتَبَ اللَّهُ لَهَا الْفَنَاءَ، وَلَا أَهْلَهَا مِنْهَا الْجَلَاءَ، فَأَكْثَرُهُمْ يَنْوِي بَقَاءَهَا، وَيُعْظَمُ بِنَاءَهَا، وَهِيَ خُلُوةٌ خَصِرَةٌ قَدْ عَجَلَتْ لِلطَّلَيبِ وَالنَّبَسْتِ بِقَلْبِ النَّاطِرِ، وَتُضْنِي ذُو الثَّرْوَةِ الضَّعِيفَ وَيَجْتَوِيهَا الْخَائِفُ الْوَجِلُ،

او را درمانده نمی‌کند فرار فراریان و به هنگام رسیدنش [یعنی مرگ] اهل هوا را گرفتار می‌نماید، بنای هر لذتی را فرو می‌ریزد و هر نعمتی را تباه می‌نماید و هر نشاطی را قطع می‌کند، دنیا خانه‌ای است که خدا فنا را برای آن و کوچ کردن اهلش را از آن مقرر نموده است، پس اکثر مردم ماندنش را نیت می‌کنند و بنایش را بزرگ می‌شمارند، به ظاهر شیرین و سبز و خرم است، به شتاب گذشته، هر آینه برای جوینده و بر دل بیننده مشتبه گشته، صاحب ثروت ناتوان را به نداری اندازد و هراسان اندیشناک را در بر می‌گیرد؛

فَارْتَحِلُوا مِنْهَا يَرْحَمَكُمُ اللَّهُ بِأَحْسَنِ مَا بَحَضَرْتَكُمْ، وَلَا تَطْلُبُوا مِنْهَا أَكْثَرَ مِنَ الْقَلِيلِ، وَلَا تَسْأَلُوا مِنْهَا فَوْقَ الْكُفَافِ، وَارْضُوا مِنْهَا بِالْيُسْرِ، وَلَا تَمُدُّنَّ أَعْيُنَكُمْ مِنْهَا إِلَى مَا مَتَعَ الْمُتَرْفُونَ بِهِ، وَاسْتَهْبِئُوا بِهَا وَلَا تُوطِنُوهَا، وَأَصْبِرُوا بِأَنْفُسِكُمْ فِيهَا، وَ إِيَّاكُمْ وَالتَّنَعُّمَ وَالتَّلَهِّيَّ وَالْفَاكِهَاتِ؛ فَإِنَّ فِي ذَلِكَ عَقْلًا وَاعْتِرَارًا،

پس کوچ کنید از آن، خدا شما را رحمت کند، به بهترین چیزی که نزد شما است [عمل صالح]، بیش از اندک از آن را نجوید و بیشتر از نیاز از آن نخواهید، به اندک آن راضی شوید و دیدگان خود را به آنچه خوش‌گذران‌ها از آن بهره می‌گیرند ندوزید، دنیا را سبک شمارید و آن را وطن خود قرار ندهید و نسبت به آن خود را به رنج و زیان نیندازید، شما را برحذر می‌دارم از رفاه‌طلبی و بازیگری و خوش‌گذرانی؛ به درستی که در این‌ها غفلت و غرور است

أَلَا إِنَّ الدُّنْيَا قَدْ تَنَكَّرَتْ وَأَدْبَرَتْ وَاحْتَوْلَتْ وَأَذْنَتْ بِوَدَاعِ، أَلَا وَإِنَّ الْأَجْرَةَ قَدْ رَحَلَتْ فَأَقْبَلَتْ وَأَشْرَفَتْ وَأَذْنَتْ بِاطِّلَاعِ، أَلَا وَإِنَّ الْمُضْمَارَ الْيَوْمَ وَالسَّبَاقَ عَدَا، أَلَا وَإِنَّ السَّبْقَةَ الْجَنَّةَ وَالْغَايَةَ النَّارَ، أَلَا أَفَلَا تَأْتِبُ مِنْ حَظِيَّتِهِ قَبْلَ يَوْمِ مَنِيَّتِهِ، أَلَا عَامِلٌ لِنَفْسِهِ قَبْلَ يَوْمِ بُؤْسِهِ وَفَقْرِهِ، جَعَلْنَا اللَّهُ وَ إِيَّاكُمْ مِمَّنْ يَخَافُهُ وَيَرْجُو ثَوَابَهُ،

و بدانید دنیا خود را به بیگانگی زده و پشت کرده و شیرین شده و اعلام نموده است وداع را، بدانید آخرت حرکت کرده پس به شما روی آورده و نمایان شده و خبر به در آمدن کرده است، بدانید به درستی که میدان تمرین امروز است و گاه مسابقه فردا و جایزه مسابقه بهشت، جایگاه بازنده دوزخ است، آیا کسی نیست که از خطایش، پیش از رسیدن روز مرگ توبه کند؟ آیا کسی نیست تا برای خویش، پیش از رسیدن روز فلاکت و تهیدستی‌اش کار کند؟ خدا ما و شما را از کسانی قرار دهد که از او می‌ترسند و پاداشش را امید دارند،

أَلَا إِنَّ هَذَا الْيَوْمَ يَوْمٌ جَعَلَهُ اللَّهُ لَكُمْ عِيدًا، وَجَعَلَكُمْ لَهُ أَهْلًا، فَادْكُرُوا اللَّهَ يَذْكُرْكُمْ، وَادْعُوهُ يَسْتَجِبْ لَكُمْ، وَادُّوا فِطْرَتَكُمْ فَإِنَّهَا سُنَّةُ نَبِيِّكُمْ، وَفَرِيضَةٌ وَاجِبَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ، فَلْيُؤَدِّهَا كُلُّ أَمْرٍ مِنْكُمْ عَنْ نَفْسِهِ وَعَنْ عِيَالِهِ كُلِّهِمْ، ذَكَرَهُمْ وَأَنْثَاهُمْ، وَصَغِيرَهُمْ وَكَبِيرَهُمْ وَحُرَّهُمْ وَمَمْلُوكِهِمْ؛ عَنْ كُلِّ إِنْسَانٍ مِنْهُمْ صَاعًا مِنْ بُرٍّ، أَوْ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ،

بدانید، این روز، روزی است که خدا برای شما عید قرار داده و شما را سزاوار آن نموده، پس خدا را یاد کنید تا خدا شما را یاد کند، او را بخوانید تا شما را اجابت کند، زکات فطر خود را بپردازید که سنت پیامبر شما و فریضه واجبی از پروردگار شماست، پس بپردازید فطریه هر یک از شما از سوی خویش و همه نان خورانش، مرد و زنشان و کوچک و بزرگشان و آزاد و غیر آزادشان؛ از جانب هر انسانی از آنان نزدیک سه کیلو، از گندم یا خرما یا جو، خدا را در آنچه به شما واجب نموده و به آن امر فرموده،

وَأَطِيعُوا اللَّهَ فِيمَا فَرَضَ عَلَيْكُمْ وَأَمْرُكُمْ بِهِ مِنْ إِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَحِجِّ النَّبِيِّ، وَصَوْمِ شَهْرِ رَمَضَانَ، وَالْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ، وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَالْإِحْسَانِ إِلَى نَسَائِكُمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ، وَأَطِيعُوا اللَّهَ فِيمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ مِنْ قَدْفِ الْمُحْصَنَةِ، وَإِثْيَانِ الْفَاحِشَةِ، وَشُرْبِ الْخَمْرِ، وَبُخْسِ الْمِكْيَالِ، وَتَقْصِصِ الْمِيزَانِ، وَشَهَادَةِ الزُّورِ، وَالْفِرَارِ مِنَ الزَّحْفِ،

اطاعت کنید که آن عبارت است از بپا داشتن نماز و پرداختن زکات و حج خانه خدا و روزه ماه رمضان و امر به معروف و نهی از منکر و نیکی کردن به زنان خود و زیردستانان و خدا را اطاعت کنید در آنچه شما را از آن نهی فرموده است از تهمت زدن به پاکدامنان و ارتکاب زشتی و می‌گساری و کم کردن جنس پیمانه‌ای و کاستن ترازو و شهادت به ناحق و گریختن از جنگ،

عَصَمْنَا اللَّهُ وَإِيَّاكُمْ بِالنَّفْوَى وَجَعَلَ الْآخِرَةَ خَيْرًا لَنَا وَلَكُمْ مِنَ الْأُولَى، إِنَّ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ وَأَبْلَغَ مَوْعِظَةِ الْمُتَّقِينَ كِتَابُ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ، أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ صَمَدٌ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ).

خدا ما و شما را به کمک تقوا حفظ کند و آخرت را برای ما و شما، بهتر از دنیا قرار دهد، به درستی که بهترین سخن و رساترین پند پر هیزگاران، کتاب خدای نیرومند حکیم است، پناه می‌برم به خدا از شیطان رانده شده، «به نام خدا که رحمتش بی‌اندازه است و مهربانی‌اش همیشه؛ بگو: حقیقت این است که خداوند، یگانه بی‌همتا است؛ خداوندی که [از همه موجودات] بی‌نیاز [و مرجع و ملجأ همه نیازمندان جهان هستی] است؛ چیزی را نزاده و زاییده نشده است و احدی [در ذات و صفات و افعال] هم‌تا و مساوی او نیست».

۶- حسینی، سید جواد، مبلغان، آبان و آذر ۱۳۸۴- شماره ۷۲.

۷- بقره/۱۸۳.

۸- بقره/۱۵۲.

۹- الْحَمْدُ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنُؤْمِنُ بِهِ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ، وَنَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَمَغْفِرَتُهُ وَرِضْوَانُهُ.

خدا را ستایش، او را می‌ستاییم و از او کمک می‌خواهیم و به او ایمان می‌آوریم و بر او توکل می‌کنیم، گواهی می‌دهیم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریکی برایش نیست و گواهی می‌دهیم که محمد بنده و فرستاده اوست، درود و سلام و آمرزش و رضوان خدا بر او و بر خاندانش باد.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَنَبِيِّكَ صَلَاةً نَامِيَةً زَاكِيَةً تَرْفَعُ بِهَا دَرَجَتَهُ، وَتُبَيِّنُ بِهَا فَضْلَهُ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ وَبَارَكْتَ وَتَرَحَّمْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ؛

خدایا درود فرست بر محمد بنده و رسول و پیامبرت، درودی افزاینده و پاکیزه که درجه‌اش را به آن بالا بری و برتری‌اش را آشکار نمایی و درود فرست بر محمد و خاندان محمد و برکت ده بر محمد و خاندان محمد، چنان‌که درود فرستادی و برکت دادی و رحم کردی بر ابراهیم و خاندان ابراهیم، به درستی که تو ستوده و بزرگواری؛

اللَّهُمَّ عَذِّبْ كَفَرَةَ أَهْلِ الْكِتَابِ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِكَ، وَيَجْحَدُونَ آيَاتِكَ، وَيَكْفُرُونَ بِرُسُلِكَ . اللَّهُمَّ خَالَفَ بَيْنَ كَلِمَتِهِمْ، وَأَلْقِ الرُّعْبَ فِي قُلُوبِهِمْ، وَأَنْزِلْ عَلَيْهِمْ رَجْزَكَ وَنِقْمَتَكَ وَبَأْسَكَ الَّذِي لَا تَرُدُّهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ . اللَّهُمَّ أَنْصُرْ جُيُوشَ الْمُسْلِمِينَ وَسَرَايَاهُمْ وَمَرَابِطِهِمْ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

خدایا عذاب کن کافران اهل کتاب را، آنان که بندگان را از راه تو باز می‌دارند و آیات را انکار می‌کنند و تکذیب می‌نمایند رسولانت را، خدایا در میانشان اختلاف کلمه قرار ده و در دل‌هایشان هراس انداز و فرود

آور بر آنان عذاب و شکنجه‌ات را، شکنجه‌ای که از مردم بدکار باز نگردانی. خدایا سپاهیان مسلمانان و گروه‌های آنان و مرزدارانشان را، در مشرق‌ها و مغرب‌های زمین یاری کن، به درستی که تو بر هر کاری توانایی،

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ . اللَّهُمَّ اجْعَلِ التَّقْوَى زَادَهُمْ، وَالْإِيمَانَ وَالْحِكْمَةَ فِي قُلُوبِهِمْ، وَأَوْزِعْهُمْ أَنْ يَشْكُرُوا نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ وَأَنْ يُؤْفُوا بِعَهْدِكَ الَّذِي عَاهَدْتَهُمْ عَلَيْهِ، إِلَهَ الْحَقِّ وَخَالِقَ الْخَلْقِ؛ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِمَنْ تُوفِي مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَ لِمَنْ هُوَ لِاحِقٌ بِهِمْ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْهُمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ،

خدایا مردان و زنان مؤمن و مسلمان را بیامرز، خدایا تقوا را زادشان و ایمان و حکمت را در دل‌هایشان قرار ده و به آنان الهام فرما سپاسگزاری نعمتت را که به ایشان عنایت کردی و وفاداری به عهدت را که با آنان عهد کردی، ای معبود حق و آفریدگار خلق؛ خدایا بیامرز آنانی را که درگذشته‌اند از مردان و زنان مؤمن و مسلمان و هرکه پس از ایشان به آن‌ها ملحق می‌شود، به درستی که تو نیرومند و حکیمی،

(إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ، وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ)، اذْكُرُوا اللَّهَ يَذْكُرْكُمْ فَإِنَّهُ ذَاكِرٌ لِمَنْ ذَكَرَهُ، وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ رَحْمَتِهِ وَفَضْلِهِ فَإِنَّهُ لَا يَخِيبُ عَلَيْهِ دَاعٍ دَعَاَهُ، (رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ).

«همانا خداوند به عدالت و نیکوکاری و انفاق به خویشاوندان فرمان می‌دهد و از هر کار زشت و ناپسندی و [هرگونه] تجاوز [از حدود خدا و حقوق مردم] نهی می‌کند، شما را اندرز می‌دهد تا متذکر [این مطلب] شوید [که فرمان و نهی خدا به مصلحت دنیا و آخرت شماست]؛» خدا را یاد کنید تا یادتان کند، به درستی که او یاد کننده کسی است که یادش کند و از رحمت و احسان او بخواهید که ناامید نشود از او هیچ خواننده‌ای که او را بخواند، «پروردگارا! به ما در دنیا از هرگونه خیر [و خوبی] و در آخرت هم از هر نوع خیر [و ثواب] عطا کن و ما را از عذاب آتش نگهدار.»

۱۰- انفال؛ ۵۳.

۱۱- کهف؛ ۷۱.

۱۲- بیانات در سالروز حماسه ۱۹ دی؛ ۱۳۹۴/۱۰/۱۹.

۱۳- مقام معظم رهبری در سخنرانی نوروزی ۸ خصوصیت رئیس جمهور کشور در انتخابات پیش رو را برشمردند که عبارتند از:

۱- *داری مدیریت و کفایت؛* «در نظام جمهوری اسلامی غیر از دانایی و کفایت سیاسی، کفایت اخلاقی و اعتقادی هم لازم است. افرادی نگویند که اخلاق و عقیده مسأله‌ی شخصی انسانهاست.»

۲- *با ایمان؛* «اگر بی ایمان بود، نمی‌شود به او اعتماد کرد. آدم بی ایمان یک وقتی منافع کشور را می‌فروشد.»

۳- *معتقد به جوانان؛* «جوانها را به عنوان پیشران حرکت عمومی کشور بشناسد و به آنها عمل کند.»

۴- *عدالتخواه و ضد فساد؛* «این یکی از مهم ترین خصوصیات است که باید در رئیس جمهور وجود داشته باشد. به معنای واقعی کلمه دنیال اجرای عدالت باشد و بخواهد با فساد مبارزه کند.»

۵- *مردمی؛* «مردمی بودن به ادعاکردن نیست. با مردم، با زندگی مردم کنار بیاییم، مثل مردم زندگی کنیم، با طبقات مختلف مردم انس بگیریم.»

۶- *امیدوار؛* «آدم مایوس و بدبین و با نگاه تلخ و تاریک به آینده نباشد.»

۷- *معتقد به توانمندی های داخل؛* «به توانمندیهای داخل مطمئن و معتقد باشد. بعضیها داخل را اصلا قبول ندارند.»

۸- دارای عملکرد انقلابی و جهادی؛ «با عملکرد اتو کشیده نمی شود برای یک کشوری با این همه مسائل اساسی کار کرد. حرکت جهادی و انقلابی لازم است.»

ایشان همچنین در ۲۹ بهمن ۹۹ تاکید کرده بودند: «اگر شرکت پرشور مردم در انتخابات همراه بشود با یک انتخاب درست، این نور علی نور است.»

۱۴- بیانات در دیدار زائرین و مجاورین حرم مطهر رضوی؛ ۱۳۸۴/۱/۱.

۱۵- سخنرانی نوروزی خطاب به ملت ایران؛ ۱۳۹۹/۱/۳.